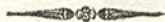

RUNON TÄSTÖJÄ.

Täällä jääpi tähkä, toinen,
korsi pari pellolemme
laihoakin leikattaisfa ;
näin on tässä tähtehiksi
jäänyt ruupuja runoista ;
todet pienet, pilat, neuvot,
wäännettyinä wärsyn päiksi,
owat tungeneet turulle.

Kullakin työllä on tekiä täällä
mullangin päällä:
fiitä on huokea huomaita Herran
kaikei kerran,
tundea maassakin maailman Luojan,
turwan ja suojan.

Elävät kaikki ja kasvutkin, pienet ja suuret,
löytyvät ihmeitä ilmoittamaan,
waan vasta järjellä watawat juuret
tekiän, töistänsä tunnustamaan.

Luoja suuri kaiken luonnon
teoistansa tunnetaan,
jolda hengi hyvän-suonnon
tundohomme tuotetaan.

Luonnon kirjan lukialla
järjen silmät siindävät
kuinga tähdet taiwahalla
kirjaimina kiildävät.
Ne kuin niitä tutkiwat,
tekiängin tundewat.

Joka järvi jäätä wailla
 kuwan andaa auringosta,
 waikka waan on auringoinen
 yksi aina ylähällä;
 Juuri näin nyt Jumalansa
 kuwailewat uskokunnat
 kulin sielussa sulassa.

Kuka kuwan Jumalasta
 maallisesti maalaileepi,
 sillä ombi tuhma tundo
 Herran hengestä hyvästä.

Eipä miestä mieleldinä,
 pitäjänä pirun puolda,
 palvelusta pahan hengen,
 taida tundo tutkiwainen
 luulla Suojansa kuwaksi.

Dikeuden osotusta
 ensin etsimän pitäääpi,
 sitte hywin hyödytystä
 sydän suloinen lisäääpi.

Joka wäärin wäändeleeäpi
 oikeutta osaksensa,
 se on syöjä ihmishyden,
 weri-koira weljellensä.

Siwät miehet oikeutta
 kuulawat kuin Jumalaansa,
 peljäten kuin perkelettä
 pakenewat pahennusta.

Onnen lahjat osaksemme
 Paupiaalda lainataan,
 joista wero weljeksemme
 maailmassa maksetaan.

Kowan onnen kohdateessa
 armon tullen autetaan,
 turhin hyvän tuhlatesa
 naapurissa nauretaan.

Dikea ei ole usko
 sillä, joka siwotoina
 lainoutta kaswatellen
 vielä weljeä wihaapi.

Epä ole uskon oppi
 tullut vielä tundohomme,
 kuin ei sille kuuliaisit
 olla innolla omalla.

Epä-tieto ennen muinen
 uskon perusti pelolla,
 mutta walo wasta uusi
 rakkaudelle rakensi.

Selwin on se uskon oppi,
joka ensin elämässä
vaikuttaapi valistusta,
hyödytystä ja hywyttä.

Luonnossa laki on määrätty meille
eritä elosta tuonelan teille,
jonne me kuolema jouduttaa,
uupuvat olennot uudistaa.

Samaten kuin syndymässä
fuljetaan myös kuolemassa
kohden elämän etuutta.

Ruupuwainen ombi ruumis,
mutta sielu säilywäinen
yrittääpi ylähälle
niin kuin tuli tuikkiwainen,
ehkä tuhka tänne jääpi.

Besät pienden muurahaiusten
owat kärmeille kamoitus,
mutta mustat puurstawimme
epä-luuloille enemmän.

Tuomari on tunnotoina
niin kuin seppä filmätöinä;
jos ei rautaan ramahuta,
saapi syytöinä alaisiin.

Silloin laki lutisee,
 tunnon waaka tutisee,
 koska lahjat laitetaan,
 tuomarille tuotetaan.

Mies on maassa mainioinen
 kuuluisampi kuolemassa
 aina niin kuin auringoinen
 laweampi laskemassa.

Merellä seikäänä
 kuwaileypi korkeutta,
 meillä suosio suloinen
 hyvän sydämen sywyhttä.

Syyni surman synnyttääpi,
 waan ei laki lausuttawa;
 se on waan kuin seilattaisse
 kiwi merkitty meressä.

Wähäinen on miehen mieli,
 joka wihastuu wähästä;
 sammakko jo sekoittapi
 weden wesi-lätäkössä,
 waan ei murso merta suurta.

Tawara on tallella
 talon-pojan pellolla,

tylää kallis kuusikossa,
 hopyansa hongistossa.

Kina työn ja ahkeruuden
 kautta nälkä näännetään;
 niissä vastus waiwaisuuden
 warsin wahwa löydetään.

Kirjain kautta kehuo miehen
 wiljelepi wiisautta,
 niin kuin kuukin kirkkouden
 saapi auringon säteistä.

Kiisan selkää silittäisä
 händä nousee häwyttömän,
 kiitoksesta kaunihista
 ylbyy tuhna ylpeäksi.

Kärkimys on luja lahja;
 pystyisenä pilarikin
 katon painot kannattaapi,
 waan ei kestä kallellansa.

Niin kuin paisuu lumi-pallo
 nuoren päältä wieritesä,
 niimbä sondi suureneepi
 aina tiellä turmeluksen.

Kortit ovat konnan loukut,
 onnen onget vaaralliset,
 vievät rahat vierahalle,
 tuovat tyhjyyden tykömme.

Kyllä konna kortin lyöjä,
 petollinen pelisfänsä,
 walmis myös on warkahaksti.

Tyly, tyhmä ylhäisenä
 on kuin tyhjä tornin nuppi
 kiildävänä korkealla,
 mutta mustana sisäldä.

Kiven kovan, tulistetun
 west jälle jähdyttääpi,
 wihan, wainon waiikutukset
 järjen lahja lauhduttaapi.

Walistuksen waljetessa
 wähenewät wäärät luulot,
 päiwän päästen korkealle
 warjot wasta lyhenewät.

Sipä aina armas rinda
 löyby täällä tähden alla;
 moniasti maailmassa
 tähtiä on taiwas täynnä,
 halla alla harmahana.

Rikkaus on riemutoina
ollut muinen muutamalla,
oppi vasta verratoina
tawarana taitawalla.

Silloin ombi laki luja,
kuin on luona kansakunnan
järki jutun kandaiana,
tuomarina oma tundo.

Pähimmäisen lääkitiä
totinen on Tohtoriksi,
kuin ei tahdo tarwittawan
korkeata konstiansa,

Paha työ on walju vielä
tunnustaingin tunnosfamme;
mutta kautta katumuksen
ombi huoli huokeambi,
parannuksesfa parembi.

Tosin ombi tornin kuwa
warjon mittainen wedesä,
mullasfakin miehen muisto
arwon ansaitun mutainen.

Lapsi, wesa wanhemmasta,
saapi sielun taiwahasta

turmiota tuotawaksi
jälle taiwaaseen takaisin.

Neuvot jalot jakelawat
wiisautta wiljemmällä,
hyödytystä ja hywyttä,
pila waroittaa pahasta.

Suondo luja tuomarina
syndyneinä suuret, pienet
tuonelahan tuomitsevi
elon pitkängin perästä.

Olpeys on yldyneenä
täällä niin kuin tyhjä tähtä
suotta suoran oljen päässä
kohoilewa korkealle.

Sunen osat enenewät
ahkeralla ainiaan,
armo-lahjat lewenewät
Suojan kautta laupiaan.

Käskey syystä syndyneenä,
johdattawa järjen kautta,
kewä on kuuldawaksi;
sen jo wanhat Waldiaatkin
owat tundeneet todeksi.

Työ on aina aikansa
täytettävä ensin täällä,
sitte woipi sielullemme
olla huwitus hupainen.

Taitawasti tarinalla
wiisas riemun wirtistää
aina niin kuin arinalla
lämmin leiwän pöyhistäää.

Miehen jäykkä järki
niin kuin kova tärki
toimessa ja työssä tunnetaan;
tähden lujan luonnon,
fulan hyvän-suonnon
arwo meille aina annetaan.

Rehnot ovat kerskaukset
turhan lahjan tuotettua
niin kuin kanan kaakotukset
nahka-munan munittua.

Erstainen ilo ei mitäkän maksaa,
eikä se hyötyä jaella jaksaa;
riemu on rietas ja huwitus halpa,
jota ei myös ole synnille salpa.

Russa tahto taipuneena
ombi hyödyille hyvälle,

wäärä meno waiyuneena
siellä siirretään sywälle.

Kurja kuolla nuoruudessa,
wanha näändyy waiwatoina,
putoaa kuin lehti puusta,
laitumelle langedaapi.

Jäljet kungin kunnollisen,
työt ja toimet tunnollisen
tulduansa tuonelaan
muilda wiesä muistetaan.

Kiille, jotka joutilaina
owat työlle oudot aina
turhin leipä laitetaan,
murkinaaksi murretaan.

Jotakin on joutuwalla,
ahkeralla aina saando,
mutta tyhjyys työttömällä,
welka tyhjyyttä wähembi.

Walwomaas on wanha luotu,
nuori työtä tekemään,
wanhemmalle walda suotu
kuuldawaksi käskemään.

Wiisaus on wiitta oiva,
 johdattawa joka miestä
 aina töitä täytettäisä.
 Tehden työtä ennen yötä
 lepokin on lembeämpi.

Sekä leipä lewiääpi
 että arwo eneneepi
 aina työssä ahkerassa.
 Täytettyä täällä työmme
 ombi olomme iloinen.

Onnesta on oma kasku
 saatu niin kuin sanan lasku:
 se on pyörä pyöriväinen,
 ratas aina riendäväinen,
 kuska ombi kulkewalla
 ilo päällä, itku alla;
 siinä kilwan kiikutaan,
 riemun tähden riiputaan.

Opit, kirjat oikeimmat
 hyödyttävät hywin aina,
 sulatellen suloisuutta
 mukailawat miehen mielä
 oman hengen hedelmille.

Kuwaillusta kummituksen
 katseleypi kansa tuhma
 luulon silmillä fokeilla.
 Selwemi on järjen silmä
 luonnon Luojalda awattu.

Kyllä kullan ymbärillä
 tawatahan tanssioita
 häwytäkin häärimässä,
 niin kuin nähdään karpäisiä
 kupin reunoilla rivissä.
 Israelin isot lapset,
 koko joukot korwessansa
 muistuttawat tuota muille
 kautta kulda - wasikkansa,
 jonga Moses moittawainen
 poltti tiukussa poroksi.

Moniasti mielen käänne
 ylen ardaa ystäwyhyden,
 hulluldakin humalassa
 pian raiskataan rawindo.

Ilman mielä miehen päässä,
 wailla tunnon walkeutta
 mulko-silmän muhkeangin
 pulskeus on puuttuwainen;

turha ombi tuppi yöllä
paitfi weistä pystyväistä.

Tunne tuosta meno miesten,
josta haastawat halulla;
karjan kanssa kulkewainen
paimen karjasta puhuupi.

Waiikka wäärä wälteleeyti
rangaistuksen ruman tulwan,
paistumata ei hän pääse
toiste tuomion tulossa.

Walistuksen walkeutta
pakenevat pahat juonet,
yököt yöllä lendäwäiset
päiwän waloa wakaista.

Miehenä mennyt ja sikana tullut
kestissä käwiät näin owat hullut.

Miehien kilwalla käänellen muldaa
pellolda periwät kallista kuldaa.

Kerstaten ja kehumalla
esipuhe ensin tehty
kiitoksetfi kirjaiselle
muistuttaapi kuinga kullo

siivin suotta paukutellen,
 kaaristellen kaulahansa
 laulunsa on laiskewainen
 warsin wanhalla tavalla.

Wesi-lindu weden luona
 saapi syötävän sywäldä,
 wiisas wielä sywemmäldä
 tuopi tunnoille totuutta.

Mietas ombi miesten riita,
 naisten riita riettaambi.
 Sembä tähden ongin selwä,
 paras kyllä hymmenesti,
 että kanat katselewat
 kuinga kukot tappelewat.

Joka aina joutawainen,
 jaaritusta jatkawainen
 sanomisen saawuttaa,
 lorulla se lopettaa.

Walehesta warsin suuren
 linnan, muita muhkeamman,
 woipi itse ilmahangin
 luulo luja rakennella;
 mutta outo on sen muoto,
 perustuskin pettäwäinen.

Baikea on walhe kuulla,
 waarallinen wasta luulla
 siitä syndywän hywyyttä
 taikka pysywää pyhyyttä.

Suuret owat luulon siwet
 liehutellen liikkumassa,
 joilla lendo lepsutellen
 käypi kyllä keweästi.

Syndi, ehkä salainengin,
 turmeleepi oman tunnon,
 niin kuin toukka tuohen alla
 puungin puhki kalweleepi.

Talon-poika on kuin pohja
 alla kengän kestäväisen,
 herran sääty, hendo nahka,
 pandu siihen päälliseksi;
 warsin wailla yhteyttä
 rajaksi se ratkeaapi.

Heiluma on arwo herran
 wailla hyödyn hedelmää;
 se, kuin kuusen käpy, kerran
 heilumasta heldiää.

Katsos, kussa kirjoittaja
 kynneitä kylvelepi,
 siinä luondo lufiangin
 taiten taipuupi hywälle.

Niin kuin miehellä on mieli
 asiata ajamaan,
 niin on kynälläkin kieli
 sitä ilme saattamaan.

Paitfi tulda tunnosfansa
 kirjoittajan työ on tyhjä;
 se on waan kuin kuwa kuollut
 saatu sawen walajalda.

Nyrkki-fota, tukka-nuotta
 owat siellä aina suotta,
 kussa laki luetaan,
 tunnon walo tunnetaan.

Turha ombi tukka-nuotta
 kanssa pahan paljas-päänä,
 turha peli pettäwäinen
 kanssa raukan rahatoina.

Kyllä aine aikauansa
 muuttelepi muotoansa,
 waan ei luowu luomisesta,

luonnon laadun laitoksesta ;
 sillä siinä uudistuu ,
 mitä maassa lakastuu.

Uusin puolin puuttuwainen
 tuhma tutkiipi totuutta
 niin kuin kukkanurkistellen
 toisin silmin taiwahalle.

Kukolla on kumma luondo :
 laulusfakin lauhkassa
 ovat poskensa punaiset ,
 wasten sitä mitä saisi
 tulla turchista loruista.

Syllä ovat kehuwalla
 menot maassa matalaiset ,
 merelläkin matalalla
 käywät allot kuohuwaiset.

Belko pian pehmittääpi
 kovan rinnan riettaalla ,
 lijakskin liewittääpi
 häijyn itse hädän alla.

Kallot ovat kahtalaiset :
 sekä suuret että pienet ;